

(И. В. Сталин).

ДАЙНАЙ ЭПИЗОДУУД

ЖАДЫН БАЙЛДААН

Туд гэжэ багахан голый баруун эрье эзэлхые фашистууд хүсэжэ, танктуудай, томо буунуудай галтай, авиациин сохилтоннуудыг шалгуулхын юм. Дайсанай моторизованно ябаган сэрэгүүдхыг байлдаанда элэггэжэ эхилээ.

Старша лейтенант Калуровай командовани доро байһан стрелково батальон хадаа дайсаныхе урагшань табихагүй, гол уһанай-гаа хилэ сахиха гэхэн даабарь абаба. Нэгэдэх ба хоёрдох ротонь тэрэ голһоо 100—150 метр холонго байһан ой модоруу оро-бо. Гурбадах ротонь хоёрдох эшелондо байгаа. Танкда эсэргүү томо буунууд байха байха хуури-даа тохлогдон ба ябаган сэрэгүүд боевой байдалда ороһон, мүн полкын артиллери ой модондой саадахи үндэрлэгтэ табигдаһан байгаа.

Хилэ сахигшадые артиллери ба авиацинай баллаба бээ гэжэ тухайлаад, немецүүд танктуудыг табижархыбо. Тэд, фашистуудай ханаһан ханал бутбагүй. Манай боецүүд позицинууд дээрэ батаар бэхжээд, газар малтажа түргөөр хоргодоод байба.

Гол тээшэ дайсанай танк дахилба. Младша лейтенант Жуков томо буугаа тохдохо. Секунда болоод байхала буулаба. Хүлжүү томо бууд хүдэлхөө болибо, үшөө хоёр буудалын хойд тээ дайсанай танк бутаргадаба.

Тэд, түрүүшн жэшээ фашистка хоёдогуутаа хургаал үгэбэгүй. Түрүүшн машинань

удаа нэгэ доро 8 танктууд дахилба, тэднэрэй хойноһоо—ябаган сэрэгүүд.

Ой сооһоо туулган һомон хилдэнэ. Тэрэнтэй хамта, танкда эсэргүү пушканыуд, снайпернууд, автоматчигууд буудажэ эхилбэ. Полкын артиллерийше хүдэлмэрээ ахилбэ. Дайсанай 6 танктуудай нэгэһиниһе хилдэ хүрэнгүйгөөр бутаргадаа һэн. Хуягта хамгаал-гаа гэхэн фашистка ябаган сэрэгүүд эрье шадарай нөөг бур-гаһанууд соо хоргодобо.

Энэ үедэ фланг дээрэ үшөө хоёр танктууд харагдаа. Хуягтаа найдаагүй немецүүд мэхэ хэхээр шилдбэ. Танктуудайгаа башни-нууд дээрэ улаан туугуудыг хил-хэбэ. Дайсанай мэхэ гохо тааг-даагүй дээрэнэ, юуныһе наа, тус танктууд түрүүшн хилэ хүржэ шадаһан байгаа. Тэдэ танктуудай хойноһоо дайсанай тарша шэнги ябаган сэрэгүүд дахиад ерөбэ. Дахиһан довтолго-до нэгэдэх ротын боецүүд өөһ-дынгөө һомоннуудыг бултын гаргашалжархыбо. Таһалдалда ору-хоор аюул тохёолдобо. Тийгэб-шэ, хоёрдох эшелондо байһан гурбадах рото туһаламжа үгжэ үрлэе һэн. Шэнэ хүснэй эсэргүүсэлтэе найрадаһан дайсанай дахиһан довтолгонь бута сохигдоо.

Хэрэгтэ бүтөөгүй хоролхошо-һон фашистууд хадаа лейтенант Перевезевый ротода эсэргүү довтолго хэбэ. Гол дээгүүр немецүүд гаталан гаража шалла. Халуун байлдаанда, намхаршагүй тулалдаанууд соо мэдэгдэнгүйгөөр

үдэр дууһажа, үдэшын боро хараан болобо. Фашистка сэрэгтэ дүтэ табиад байлган—эхэ оро-нойнгоо газар дээрэ бэхжүүлэ арга олгохо ябадал тэднэртэ тохёолуулхаар болоо. Лейтенант Перевезев команда үгэбэ:

—Добтолгодо бэлдэхэ! Командын взводуудта, отделе-нинүүдтэ даххар даххар дабтагда-ба.

Рото хадаа дайсаныхе сохижо оробо. Немецүүд өөһэдэгөө най-дабаригүйдэ мэдэрбэшэ, тэргэ-хэ сүлөөн ба опохонь газар-ын байгаагүй һэн. Хойнонь уһан, урдань тоо томшогүй жаданууд байгаа.

Сержант Кучук айлтагүйгөөр ахилжэ урагшаа сүмэрэн ороо. Тэрэнэй урдаһаань гурбан фа-шистууд гүйлдөөд ерөбэ. Оролдо-сотой түргөөр Кучук болбол граната хаяба. Хоёршын унаад, гурбадахын шулгуруу эрьжэ оробо. Кучук тэргэдэгшын буу-гай һомоор бэхилгөө. Сержан-таа дахажэ, бусад боецүүд дайнда ороо. Жадын байлдаан үсэд шангаар үргэлжэлэ. Лейте-нант Перевезевый ротын үсэд шанга гасхилтодо дайрадан, наа-шаа ороһон дайсан намнадаба. Дайлааһан газар дээрэ эдэр-хэй танктууд томо буунуудаа хаяал, дайсан голый саана шэ-тэлбэ. Уһан голый эрье хүбөө-гөөр дайсанай хүрнүүд дүүршэ-һэн байгаа һэн.

Младша политрук М. БУЛКИН.

Дайлдажа байгаа арми, июлийн 11.

Наполеон илагдаһан юм, хэтэрһэн Гитлерыг баһал бута сохихомби.

Кукрыниксын зураг. (ТАСС-эй фотохроника).

БАЛТФЛОТ ТУЛАДАЖА БАЙНА

Далай шадарай флангта үсэд шанга тэмсэл боложо байна. Үдэлхэн дайсан хадаа остров тээшэ артиллерээр буудлаба.

—Балдэхэгтэ! Балэн байгты!

—Балмди!...

Манай эрьһын обороно хорго-добо.

Үглөөнэй 6 час. Улаанфлотен Шкулов дайсанай шлюпкын дү-тэлжэ ябахыг хараба.

—Биднй тээшэ сэхэ дайсанай десант ерөбэ!

Абаагүй болобо. Дайсан остров тээшэ түршн, бүри дүтэлжэлэ-ябана.

—Хүлээхэ, даб гэхээр буудахагүй ёһотой!...

Номхон байгаа пулеметчигууд пулемедойнгоо хараа багалхажэ байна. Шлюпк дээрэ хүнүүд би-болобо. Эрьһын хабсагай тээшэ опохонь тула уһа оруу үнэрхыг бэлдэхэбэ. 100-150 метр болоо дүтэлбэ. Младша сержант Громов команда үгэбэ.

—Буудагты!

Манай пулемедууд олон тээ-һэнь буудлаба. Уһан шуригаһана, обогонно, хөөһэтэнэ. Шлюпк дээрэ—мэдгэлхэй. Нэгэ зарима-ниниһ хоргодоно. Нүгөөдүүлхыг буудахыг һөдөнэ. Дайсанай пуле-мет абаагүй болошобо. Пулеметчи-гуудын дахиһан буудалгаар алагда-ба... Шлюпк ба тэрэнэй дотор-хын һэрхигдшоо...

Манай морягууд бүхы довтол-гынь хатуугаар сохибо. Дайсад хадаа бомбардировщицуудыг таби-

хыг һэдэжэ, финскэ броненосе-цуудна манай позицияг хой-лурдг буугаар буудлаба. Аша угы. Морягууд байсаяа бүхөөр эзэл-хэй.

Элхэтэй медогууд тааруула-дан табидаһанхай, холо бөххөн—борщ шанагдажа байна, хэрэгтэй сагтаа контрдовтолгодо ороно. Энэ бөрхшөөлтэй байдалда мет-чигүүд зохинхой. Наяхан нүхэр Антоненко фашистка гурбадахы самолет үй сохибо. Летчик Бронько хоёр самолет хамха со-хёо.

Дайсан илангала хүүргэнүүдтэ сулларба. Энэ дайсад дан эрэхэг боложо, һуни жадын байлдаанда оробо. Добтолгонь сохигдоо. Дай-санай частьнууда ба сэрэгтэй за-пасуудыг таргажа байгаа хүүр-гын агаарта дэгдэгдэбэ.

Манай морской постнууд сэрэгтэй хүдэлмэриг таһаралтагүй ябуулна. Дайсад болбол манай хэл-хэ холобо ба шөнжэлэн харахыг һандарахыг һэлжэ, эдэ пост-нуудта эсэргүү диверсантуудыг хаяба. Наяхан ниймэ группа моря-гууд: Смирнов, Куденко, Воробьев ба Постовик гэгшэктэ довтолбо.

Эднэр пост тээшэ сэрэгтэй ашаа зөөжэ ябаба. Дүшөөд диверсант-нууд байгаа. Эднэр морягуудыг амидыгаар абаха зорилготой бай-гаа ха. Дүрбэн морягууд тойрон хамгаалалгада орожо, снайпер-ска буудалгаар зарим диверсант-нуудыг алаад, удаа тээнь граната-тайгаар довтолбо. Морягууд һомо-

бо дууһаад, жадын байлдаанда оробо. Бандиуд бута сохигдоо. Тулалдаанай хуурида олон хүүр үлэһэн байна. Нэгэн плендэ абта-ба. Морягууд ашаагаа бүтөөр абаашажа тушаагаа.

Балтийска морягуудай постнууд өөдлгөө байрануудта хэтэдэ мүн-хэ якорьнуудта байһан шэнги байна ба байхаше.

Балтийска морягуудай эрэхэг зоримгой шадабарие июлийн 6-да болоһон байлаан гэршлэнэ. Дайсанай отряд манай уһанда оро-хыг һэдэбэ. Отрядтай составта: ту-һаламжын крейсер, эскадронной хоёр миноносец, торпедна 5 кате-ры. Манай хуягч корабльнууд тэрэ дары довтолгодо оробо.

...Н. дээрэ снаряд буужа, кор-мовой башниһын пристлупыг һалга-ба. Тэрэнинг һалгһан байна. Кор-абльнуудай буунууд һаагүйг хү-дэлмэриһэнэ. Дайсад харагдаһгүй зугаан опохыг һэдэбэ. Тэднэрыг далайн бомбардировщицууд хүсэжэ дайлаба. Корабльнуудтаа бөө бөөдэ туһалалсан, немецкэ отря-дыг низара сохигд. Немецкэ эс-кадронной 2 миноносец шэнжэгдһэн байна.

Морягууд-летчигууд: Блинов, Карпов ба Иванов гэгшэд гайхам-шагтаар хүдэлмэрилбэ. Эднэр һайн үдэрнүүдтэ дайсанай хэдэн пароходуудыг шэнжэгдэ.

Улаангута Балтика фашист-нуудыг хатуугаар сохино. Энэ ха-даа эхлэн гээшэ.

Всеслод Вишневский.

Дайлдажа байгаа флот.

ТРАКТОРИСТ ФЕДЮНИНЭЙ БААТАРШАЛГА

Дайлдажа байгаа арми. Июлийн 11.

Батарей болбол дайсанай танк-нуудта үсэд шангаар эсэргүүсэжэ байгаа. Шэн зоригто артилле-ристнууд дайсаныхе хажуухан-наань буудажэ машинануудыг дэгэ нэгээр лэ гэмтэнэ. Трактор-рист Федюнин өөрынгөө «Комсо-молец» дээрэ снарядуудыг асаржа байба.

Энээнэй эсэстэ довтолжо бай-һан танктууд тээр бутара со-хигдоо гэхэнь. Батарейн байлда-тог хатуу байгаа. Танктуудайн-гаа хойноһоо ябаһан дайсанай ябаган сэрэг батарейн буудалын позицияг хүрээлжэ. тобшонуудыг

аадар шэнгээр адхана. Батарей хэдэн гээлтэдэ ушаржа, зарим томо буунуудыг буудахыаа болжи баатай болобо.

Энээнэй үедэ буудалдаанай позиция дээрэ Федюнин ерөө. Батарей аюудда ороод байна гэ-жэ харахдаа Федюнин өөрынгөө тракторыг урагшань, дайсан тээ-шэ дабуулаба. Энэениг фашист-нууд хүлээгэгүй байгаа. Немецкэ солдадууд ба офицернууд тра-ктористын омог дорууныг гайха-ба. Тэд, Федюнин өөрынгөө хү-сэн түгэс машинныг хоргодоһон фашистууд тээшэ шалгуулан

тэлэниг гусеницээрээ даража ахилбэ. Тэрэнэй хажуугаар, тоб-шонууд шуулаа, ойроһон снаря-дууд тээрнэ, тэд Федюнин түр-элхй батарейгээ абарха гэхэн ханалар дүүрэн байһан юм.

20-оол фашистууд Федюнинэй «Комсомолец» хүндэ гусеница доро үхэлөө олобо. Бусдынг шөнжэрлэн бутаржа гүйлдэбэ ха. Гайхалта баатарлиг тракторист 3 дахин шархатаһыг тэмсэлээ үргэлжэлөөр байгаа.

Туһаламжын ерөнхэй һүүлдэ Федюнин хадаа трактор дээрэхи дайшалхы постоо оржэ. Бата-рей абаргадаа.

Немецкэ авиациин һуларһан үзэгдэлнүүд

ДАЙЛАДАЖА БАЙГАА АРМИ, июлийн 14. (ТАСС-эй спецкорр). Баруун урда фронт дээрэ немецкэ авиациин һуларһан газарнуудыг гэршэлһэн фактууд үзэгдэлгэ болоо.

Наяхан болоһон агаарай байл-даануудта хэдэн олон немецкэ летчигууд плендэ абтаһан байгаа. Мүнхэбэри дээрэнэнь, тэднэрэй зарьманин түрүүшнхэ шилд-һэн зон байһаниһыг элэр-

бэ. Нүгөө зарьманин хэдэ-хэн часай урда тээ Берлинхэ ерөһөн байба. Түмэр хэрэгнэ зүүшэ «ассанууд» гэлэгдүй дүр-шэлтэй фашистка летчигууд үсөөн үлэһэн байгаа ха.

Немецкэ летчигууд болбол ехэнхидэ 18—19 наһатай залуу-шууд, бөмбодоһоо тулжур, тий-мэ дээрэнхэ немецкэ бомбардиро-вщицууд өхэ хандараа таргажа шаданагүй.

Дүй дүршэлгүй залуу немецкэ

летчигууд манай истребительнүү-дэй сохилтодо тээснэгүй. Июлийн 10-най һуни 36 немецкэ бомбар-дировщицууд нэгэ голый гарасыг хандаргаха гэжэ оролдобо. Агаар-та болоһон богиноһон аад, шэрүүн хатуу байлдаанай һүүтэр 6 не-мецкэ бомбардировщицууд сохи-гон мэдэсэл ушшаба. Фронтын элдэб участогууд дээрэ хэдэн зуугаад хүнүүд энэ нэрыг даб-тана.

Н. Паустовский.

Капитан Гастело

Июлийн 6-най үүрээр фронтын элдэб участогууд дээрэ репроду-сатор дэргэдэ летчигууд сулларба. Москвагай радиостанци хэлэжэ байба, дикторэй хоолойн танил-—гэгшэ түрэл Москва энэрхы гэр-рэй үнэрөөр һэршэлбэ. Инфор-маторой сводна дамжуулагдажа байба. Диктор хадаа капитан Га-стелын баатаршалга тухай богино-хон мэдэсэл ушшаба. Фронтын элдэб участогууд дээрэ хэдэн зуугаад хүнүүд энэ нэрыг даб-тана.

—Гастело, Угы, энэ манай ка-питан тухай бууу!

Николай Францевич Гастело болбол сталинска бүргэдүүлэй йнаг өхэ бүлэһэрэй нэгэн байһан юм.

Дайнай эхилхэнэ холо түрүүн Москвагай заводуудай нэгэндэ аба-тана хамта хүдэлмэрилжэ байха-дан: «Ханашыг табла һаа, хөөлөһыг жэшээ» — гэжэ тэрэ-нэй тунхаг хөөрөлдөгдөг һэн.

Энэ хадаа хатуу байдалта бөөэ хатуужууһан, өхэ хэрэгтэ хүсэээ элсүүлжэ байһан хүн байгаа.

Николай Гастело гэгшэ сэнтэй хүн гэжэ мэдэгдлэнэ һэн.

Сэрэгтэй летчик болохотойн ал-ли, энэнь хэрэг дээрэ гэршэлгэлэ-бэ. Гастело суутай хүн байгаа бэ-нэ, гэхэнь, тон түргэн нэрэ ол-жэ ябаа.

1939 ондо сагаан финскэ сэрэг-тэй заводуудыг, хүүргэ ба ДОТ-ыг, Румыниин боярдуудай ороно то-нохынь ногсоһын түлөө Бессара-

бида парашютна десантыг буул-гадаг байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалха агууха дайнай түрүүшн үдэрһөө хойшо капитан Гастело өөрынгөө эскад-рилиг толгойлон, фашистка тан-кова колононуудыг бутл сохёо, сэрэгтэй объектуудыг үнэһэн тоб-рог болгобо, зомгоол болотор хүүргэнүүдыг хандаргаһан байна.

Нийдэлгын частьнуудта капитан Гастело тухай алдар сожо тараад байгаа. Агаарай хүнүүд бөө бөө-тээ түргэн танилсадаг юм.

Капитан Гастелыг буулын баатаршалга хээсэдэшэ маргид-хагүй.

Июлийн 3-да капитан Гастело эскадрилья улариджаа агаарта байлдаа хэбэ. Доро холо, газарта, мүн байлаан боложо байгаа. Дай-санай моторизованно частьнууд советскэ газарта довтолжо байба. Манай артиллери ба авиаци тэд-нэй дабиалыг зогсоого. Агаарай байлдаа хэжэ байха зуураа Гастело газар дээрхи дайе мүн харааһаа алаадаггүй.

Танкын сулларһан хара хүр-гүүд, бооролдоһон бензиновыг цистернэнууд хадаа дайсанай ябуулануудай хаатаһаниһе хариулаа ха.

Айха гэжэ мэдэхгүй Гастело агаарта байлдаагаа хэжэл байба, гэхэнь, дайсанай зениткын сна-рид тэрэнэй самолёдой бензинэй амһартыг сүмэ сохибо.

Машинань гал дүлэн болошобо. Яхашыг аргагүй.

Яаха гэшэб, илгээд лэ наһаа дүүрхэхэ гэшэ гү. Дүүржэ на-лаагүй дээрэ парашюдаар, дайса-най эзэлһан территории дээрэ буу-жа эшүүртэ плендэ орохо гү. Угы, энэ бөөэ абарха арга бэшэ. Тийгэд капитан Гастело мурён-гөө бүхэнүүдыг тайлаһагүй, дү-ржэ байһан машинаа хаяһагүй. Доошоо, газар уруу, бооролдоһ-хой цистернэнуудыг шөлгөн капи-тан Гастело дүлэн болоһон само-лёдоо хурдан бушуу залана. Газ ойротобо. Гэхэнь, газар ойрол-ло. Гаста шарагдаһан Гастелын нүлэн үшөө хараһал, дүлөөр до-лоогдон гарын хатуул. Үхэхөө байһан самолёдын үхэхөө байһан нилдой гарын дуулаһан.

Аварьмарыг бэшэ, плещэрныг бэшэ, харин баатаршалгаар наһан дүүрхэһэн!

Гастелын машина бооролдоһой цистернэ ба машинануудыг шууд мургабэ, шэнэ дулырмэ тээрэл-тын аблан хоё ойгуур улаан суурятажа, агаарыг долоуулаба: энэ хадаа дайсанай цистернууд тээрбэ.

Энэ геройн нэрыг—капитан Николай Францевич Гастелын нэ-рыг ойдоо хатуужа абаеы.

Тэрэнэй бүлэнь хүбүүн ба нү-хэрөө гэхэбэ,—эхэ оромтай геройе олобо. Хээсэдэ мүнхэ сталинска бүргэдүүлэй дунда өөрынгөө үх-эе дайсанда сохилто үхөөр зо-рюулаһан энэ хүнэй баатаршалга хээсэдэ маргидхагүй.

П. Павленко, П. Крылов.

Улаан Армида, ЗУРАГ ДЭЭРЭ: танк-амфибинууд гол уһа гаталжа ябана. (ТАСС-эй фотохроника).

Ажалай дэбжэлтэ, хүдэлмэрийн эдибхи — дайсанда хатуу сохилто мүн!

★ ★ ★

★ ★ ★

★ ★ ★

Үглөөнэй харанхынаа үдэшин боро хараан хүрэтэр ажаллана

(Манай спецморфоз)

Социалистическа малажалдаа ба- та бэхи тэжээлэй базые байгуул- хыг тулада Селенгын аймагай колхозууд үбнэ хураалгала эмхи- тайгээр эхилбэ. Энэ харин эхээр түрүү колхозууд сабшалан дээрэ гаралган ба үбнэ сабшалагье захал- лан байна. Эхэ оронойгоо оборо- нын хүсэ шадалаа бүхэжүүлхээр зоригжолон олон мянган колхозни- гуудай сусаршагуй оролдоогоор үндэр эхэ үбнэ ногоон хураалдана. Мүнөө жэлдэ герасимовска агро- техникэ үргөөр хэрэглэнгэйгээ алсаар зарим түрүү дугоо- дуу үнэхээр шайн ургасые туй- лаба.

Тамчын сомоной «Социализм» (түрүүлэгшнэ нүхэр «Самадүв»), Селендумын сомоной, Сталийн нэ- рэмжэтэ (түрүүлэгшнэ нүхэр Гэр- геев), Калининэй нэрэмжэтэ (тү- рүүлэгшнэ нүхэр Бабасан Цыде- нов), Убур-Зөөхэй сомоной «III Интернационал» ба бусад колхо- зуудай сабшалаа дээрэ үбнэ но- гоон элбэгээр ургаа. Мүнөө, эдэ колхозуудай колхознигууд гектар бүршөө 30-40 центнер үбнэ ху- раалжа байна. Калининэй нэрэм- жэтэ колхозой солото дугоод нү- хэр Дашижал Бамбуевай турпал- гын үчэстэ гектарай 50 бухал хүрэтэр үгэнэ.

Түрүү колхозууд болбол үбнэ хураалгыг эмхитэйгээр захалаад, түлэг ябуулжа байна. Дунда-Убу- кунай сельсоветэй, ВРП(б)-тэй ХҮП сьездын нэрэмжэтэ колхоз түрүүлшн 70 гектарыг сабшалад хураалжа байна. Хамта 1000 га- ран гектар сабшалан сабшаха юм. Мүнөө тус колхозой сабшалан дээрэ 18 хажууршад, хэдэн косм- канууд үглөөнэй бүрэнхыгөө үдэ- шын боро хараан хүрэтэр шантаар хүдэлмэрилнэ. ВРП(б)-тэй ХҮП

сьездын нэрэмжэтэ колхоз 16 үд- рэй хутасаа дотор үбнэ хураалгын хүдэлмэрийн дүүргэхээр хараалган ба тус уялгала бодото хэрэг дээр- рэй бөөлүүлнэ.

Аймаг соогоо түрүү ба төмөхон малажалтай «Коммунизм» колхоз (түрүүлэгшнэ нүхэр Ю. Машнев) үбнэний хүдэлмэриг бүхы хүсөөг элсүүлэ. Энэ колхозой түрүүлэг- шэ нүхэр Машнев «Үнэн» газе- тын тусхай корреспонденттэй хөөрөлдэхэдөө нигэжэ хэлэнэ:

«Манай колхоз үбнэ хураал- гыг урда урдылхтай жэшөөл угаа эмхитэйгээр захалаад, муу бөшө туйлаалуудыг харуулжа байнабди. Үбнэний кампаниян со- циалистическэ мурьсөөнэй ашаар манай эдибхи ба үүсхэл өхтэй колхознигууд 15 үдэрэй хутасаа дотор дүүргэхээр зоригжолтой. Тийгээд абайн уялгала дүүргэжэ шадалаа байһандаа найданабди».

Энэ зүб. Юб гэхэдэ «Комму- низм» колхозой колхознигууд пер- манска шунаша нохосуудай до- тоогоо хизааргүйгээр зөбүүсэн, гурбан дахбар эхэ хүсэтэйгээр ажаллажа байна. Үдэр өрөхэ бу- ри сабшалан дээрэ хүдэлмэрилэг- шэдэй дундааа түрүү стаханове- цууд ба уларнигууд ургал гарана.

Саленгын аймагай колхозууд мүнөө жэлдэ 34000 гектар саб- шалангай газарыг эдүүлрлэхэ тү- ссөтэй ба 12200 гектар газарта хоёрдох сабшала хэхэ юм. Үнгэр- нэн жэлэйхтэй жэшөөл энэ тү- ссэб хоёр дахин үзүү байна. Ушар нимгэнэ колхозууд болбол түрүү- шынхыг үдэрнүүдэй амжалтануу- даар хизаарлагүй бури эхэ туй- лалануудай түлөө тэмсэхэ уялгала- тай.

Харгын заһабарилга

ЗЭДЭ. Энгельсын нэрэмжэтэ (тү- рүүлэгшнэ нүхэр Бубеев), «ВМ» (түрүүлэгшнэ нүхэр Буянтуев), «Улаан Номто» (түрүүлэгшнэ нүх- Бантанов) эдэ колхозууд болбол харгын заһабарилгада колхозни- гуудай гаралгыг байнаар эмхидхэ- бэ. Тус колхозуудай хүтэбэрилхыг хүдэлмэрилэгшэд харгын заһабарил- гын гүзэгтэй удхашанарыг зүбөөр ойлгонон ба большевиктэс ан- харалаар хандаһан байна.

Харгын заһабарилгада колхозни- гуудай гаралгыг байнаар эмхидхэ- нэн болобошье, түсэб даабарья дүүргэхэн дүтлөө. Эрхим стаха- новецууд жэшээтэ илалтануудыг харуулна.

Жалтурын сельсоветэй, Лени- нэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэг- шэ нүхэр Ключихин энэ шухала хүдэлмэриг эрхим хүсөөг элсүүл- хэнгэйгээ ашаар гүрэнэй үгэлэн даабарилга хараалдана болзор доторн дүүргэжэ шадала.

Мүнөө үедэ, Зэдын колхозуудай колхознигууд харгын барилгын хүдэлмэриг олоороо гаргажа угаа эхэ эмхитэй хүдэлмэрийг харуул- на. «Пятилетка», Доржи Банза- ровай нэрэмжэтэ, «Улаан Ушо- той» колхозууд харгын заһаба- рилгада хэрэглэгдэхэ хүдэлмэри- шэдыг ба угаа ашалгын хүсэ олоор гаргаба.

Ц. Орогоев.

НҮХЭР СТАЛИНАЙ УРЯАЛЫЕ БОДОТО ДЭЭРЭНЬ БЭЭЛҮҮЛНЭ

Иволгын аймагай, Заводской сельсоветэй «МОНР» колхоз бол- бол илалданагуй Улаан Армийн- гаа оборонно хүсэ шадалыг үшөө бүхэ бэхи болгохо гэһэн нүхэр Сталийн урлялыг хэрэг дээрнэ бөөлүүлэн, уялгата түлбэринүү- дэ уришалан түлэжэ захалба.

Тус колхоз хадаа гүрэндэ мяха, нооһо ба үндэгэ тушааха уялгата түлбэринүүдэйгээ жэлэй түсэбтэ гүйсэд дүүргэхэн байна. Бу тоно- нойгоо бэлдэхэ энэ оной ию- лийн хахад болотор сүм дүүргэ- хээр хараална.

Гадна, энэ колхозой членүүд нүхэр Сталийн радиогоор хэлэ-

һэн үгтэ сонсоһонойгоо хуулдэ, авансаар гүрэндэ малаа тушаажа эхилһэн ба уялгата түлбэринөө гадна, эхэ оронойгоо обороныг бүхэжүүлэхэ фонддо гүрэнэй бэ- лэдхэлэй үнэ сэтгээр мяха үгэхэ гэжэ хамтынгаа суглаагаар тус- гаар шийдхэбэри гаргалан байна. Байн дураараа зарим эдибхитэй колхознигууд эхэ оронойгоо обо- роныг бүхэжүүлэхэ фонддо өөрингөө үмсын малай мяха үгэ- нэ. Жэшээ, тус колхозой тү- рүүлэгшэ нүхэр Мария Ивановна Петрова ба бусад.

Жарнов.

Үбнэ хураалгада туһалжа байна

Ярууны аймагай, Эгэтын со- моной, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэ ажаллажа бай- һан албахаагшад үчэстэ дээрэ жэшээтэ найнаар хүдэлмэрилхөө гадна, колхоздоо үбнэ хураалжа туһалхабди гэжэ уялгануудыг абабад.

Радио узелыг даагша Ружан- ский ба тэрэнай туһалгаша Лухнев гэгшэд 70 бухал; ой мо-

ноной харуулан Даши Цыренов 40 бухал; сомоной советэй тү- рүүлэгшэ Ц. Цырежапов 40 бу- хал; сомоной секретарь Ц. Чими- тов 40 бухал; Нархатын дунда хүргүүлшн багша Б. Баяндүв 40 бухал хураажа тушааха гэһэн уялгануудыг бөөлүүлжэ, эршэм- тайгээр хүдэлмэрилжэ захалаба.

Номтоев.

Уранзураша О. Эйгесэй зураг.

ТАСС-эй фотохроника.

Сэрэгэй резервнүүд

Хүн бүхэн хүдэлмэрийнхөө үдэ- ртэ дүүргэхэн болобошье, час ту- хай амараад лэ ооһэдынгөө хүдэл- мэрилдэг үчрежденишүүдтэ бөөргөө ошоно.

Эдэнэр ходо нигэжэ байгаагүй, харин мүнөө манай эхэ орондо аюул тохёолдоод байхадань эхэ ороноо хамгаалхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэнэ.

Дайсанниг түргээр дарахын тү- лөө хүн бүхэн шэнэ мэргэжэлнүү- дыг шудалжа захалаа. Уршинган июуртай үбгэд, хүгшэд гартаа буу барилжа дайсанниг сүмэ буудахыг хүсэнэ.

Кабанска бөөс хамгаалгын хэд- нэй группэ эмхидхэгдээ, эршэм- тайгээр хүдэлмэрилжэ байна. Эдэ- нэр гансал бөөс хамгаалгын түлөө хураалсана бэшэ, харин дайсанниг захын түлөө хураалсана.

«Сталинский путь» газетын ре- дакциян дэргэдэх бөөс хамгаал- гын группэд 20 хүн хабаадалса- на. Эзэндэ редакциян, прокурату- рын, судай хүдэлмэрилэгшэд хураалсаг юм.

Эндэ хабаадагшад дунда үбгэд, үхэлэдхэн, эдиршүүшье бий. Ад- вокат Наумов 60 наһатай, Шүра Елзына 16 наһатай. Тээд, тэдэнэр рэй наһал бодол нэгэн адим. Эдэ- нэр гансал эхэ ороноо хамгаалга- да бүхы хүсөөг хандуулна. Са- гаан буурал үбгэн Наумов эдир залуу хуульч шэнгэ омгоор ОБ- е нудална. 15 наһатай Шүра Саса- ган группингаа хүтэбэрилэгшые анхаралтайгаар шагнаба.

Эмгэн ажы Серебрякова убоор- шичоор хүдэлмэрилдэг. Мүнөө 50 наһатай болоо. Тээд, хэсээл- дээ таһаралтагүйгээр хабаадалса- даг байна.

Советскэ газар дэлхэй хэдэ үг- гэн бэ. Тэрэнэй булан тохой бү- хэндэ ажаллуулдаг эхэ ороноо хам- гаалхаар нэгэ хүн шэнгээр жаг- санхай. Советскэ патриотууд бол бол нагын газар дайынгаа нөөм- шье газарыг хүндэ үгэхэгүйн тү- лөө сэрэгэй мэргэжэлнүүдые эршэмтэйгээр шудална.

Тус группинхид бөөс хамгаал- гын аргануудыг хураана. Стол дээр- нэ номууд ба приборнууд. Кол- хнууд соонь үнгэ бүрийн ОБ хэгдэн- хэй. Хэрбээ эндэ дайсанай довто- лоо наань районно газетын хүдэл- мэришэ нүхэр Дуся, адвокат нүхэр Наумов ба убооршана нүхэр Се- ребрякова гэгшэд дайсангаа ооһэд- гөө ба бусадныг хамгаалжа ша- даха байна.

Улаан булангайн ханануудаар хураалсалай плакатууд үлгүдэнхэй. Тэрэнэлэн, эндэн винтовка, стан- коу пулемет, гранатууд ба сэрэ- гэй бусад хэрэгсэлүүд бий. Үхэ-

лөөд бөдирхэн дайсан энэ тосхондо өрөхэ. Тус тосхоной үбгэд хүгшэд ба эдиршүүл хадаа өрөһөн дай- саниг хамга сохихоор зэлхэнхэй.

Эндэ сэрэгэй подразделенидэ байһан шэнгэ бүгэдэ бэлэн, жаг- зариланын тос хайн. Сандруж- нын занятида хабаадагшад хэшээлнээ огто тээдэнхгүй.

Зунай нэрүүхэн үдэшэ басагад ба эхэнэрнүүд хэшээлээ үн- гэрхэхэ газартаа нэгэн доро суг- ларна. Эхэ ороной эдэ дүлэтэ па- триотканууд болбол нарай хүүгэдэ гэртээ орхижо байгаад, оборонын хэрэгүүдые оролдосотойгоор шудал- жа байна.

Сандружын заняти үнжөөд лэ болодог. Энээндэ 30 шахуу хүн хураалсана. Дружинын командёр Нина Фролова фронтын коман- дирнуудай хани нүхэр болохыг хүсэнэ.

Сандружина хадаа хоёр ойдон таһаранхай. Тэдэнэй командирнууд комсомолконууд Округина ба Мачул гэгшэд эршэмтэйгээр хүдэл- мэрилнэ.

Сүлөөтэ советскэ ороной хэдэн мянгад ба хэдэн миллион арад зонтой хамта Кабанскыг басагад эхэ оронойгоо түлөө ами бөөс хайралхагүй байха. Энээндэ хабаа- дагшад олонхидын дайнай эхил- хтэй хамта фронт дээрэ ошохыг хүсэхэн байна. Мүнөө эдэнэр ма- най Улаан Армийн бөөцүүдэй ба командирнуудай үчэн туһалагша болохоор бэлдэхэнэ.

Дружината хабаадагшад хураал- салай эрхим жэшээнүүдые харуул- на. Фронт дээрэ тэдэнэр нээ юун эрхидхэхэ, тэдэнэр тиг- мээр лэ хураалсана. Басагад хадаа хүнэй анатоми шудална, стрелой бэлдхэдэ хураалсана, шарха уйжа хураана, шархатагшдыг зөөжэ ху- ралгыг ба бусад сэрэгэй шухала мэргэжэлнүүдые эдибхитэйгээр шудална.

Эдэр дружинанууд—мүнөөдөрэй счетоводууд, секретариныуд, хэг- хэ холбооной ба хүүгэдэй яслин хүдэлмэрилэгшэд гансал бөөцүүдэй ами бөөс абарха бэшэ, харин фронтын түрүү газарнуудаар гарга- жа дайлагдахаар бэлэн.

Сандружинада гурбан бишнхэн хүүгэдтэй Кузубева хураалсана. Дружината хабаадагша нүхэр Бу- совикова хүсөөр үхбүүтэй юм. Тэдэнэр болбол өөрингөө үхбүү- дэй зол жаргалай түлөө, сүлөөтэ советскэ арадай миллионно үх- бүүдэй зол жаргалай түлөө бүхы хүсөөг үгэхөөр бэлэн.

Дайсанниг илахаар бөөс бэлэ- хжэ байһан бидэнэрэй илахамнай лабай!

К. Брянский.

ПАТРИОТКАНУУДАЙ ҮҮСХЭЛ

Дэлхэй пролетаридад өсөөг орог—Советскэ Союзда дээрмэдэ довтолгон фашистка провокатор- нуудта манай республикын ажал- шад гүнзэгшгөөр зөбүүлхэд.

«Манай ороной бүхы арад зон, бүхы хүдэлмэришэд, тараашад ба интеллигенци, эрхтэйшүүд ба эмхтэйшүүд өөһэдынгөө уялгата- луудта, өөһэдынгөө ажалда хүсэд айлхарамжатайгаар ханджа бай- ландал Советскэ Союзай прави- тельство батаар найдама. Мүнөө бүхы аралдай хэсэг хөөсөөнхидхэ буря ниятаар жагсанхай ба нэгэ- нхэй байха ёһотой. Улаан Ар- мийн, Флотой ба Авиацин бүхы хэрэгсэлнүүдые хангахын тулада, дайсанниг илахын тулада, бидэнэр- рэй ханшы хадаа советскэ үнэн патриотто шухала жаяг заршам, эмхитэ байдал, шударгуу ядалааг өөрөөншье, мүн бусаднаашье эрх- тэ ёһотой» (В. М. Мологовой үгэ- нөө).

Манай республикын бүхы ажал- шад шуната дайсанниг түргөөр дарахын түлөө ажалалганаа бүхы фронтнууд дээрэ эршэмтэйгээр хү- дэлмэрилжэ, стахановска ажалай үндэр бүтөөсөнүүдые туйлана. Хүн бүхэн үүсхэл гаргана, шэнэнүүд амжалтануудыг туйлана.

Хэдэн зуугаад басагад ба эхэнэрүүд эршүүдэйнгэ эхэ ороноо хамгаалха, мордохо- лыг тэдэнэйгээ хэдэг хүдэл- мэрийг халан абахаар бэлэн бай- лан түлэ ошхото мэргэжэлнүүдые шудалжа захалба. Олон тоото басагад ба гэрэй эхэнэрүүд

токарин, слесарин мэргэжэлнүү- дыг шудалхын түлөө фабрика, за- воднуудай станогнуудай дэргэдэ жаг- саба.

Олон басагад трактор, комбай- нуудыг жолоодохыг хүсэжэ МТС- уудта мэдүүлхэнүүдые барилга- дайна. Тэдэнэрэй эдэ эрхтэйшүүд хүнхтэйгээр хүмүүшлэн ба мүнөө республикын МТС бүхэндэ тракто- ристнуудай курс эмхидхэгдээд эр- шэмтэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Республикын МТС-үүдээр эм- хидхэгдээд байһан курснаа гадна, мүн МТС-үүдэй бригаданууд дэргүүр үйлдэбэрлөө таһаралта- гүйгөөр олон басагад хураалсана. Механизацин хүргүүлнүүдэй дэр- гэдэ хураалсаг басагад комбай- нуудыг жолоодох мэргэжэлнүү- дыг байнаар шудална.

Кабанскы МТС-эй дэргэдэ ху- ралсажа байһан комбайнержанууд ба трактористканууд республикын бүхы басагадыг, эхэнэрнүүдые трактор, комбайнуудыг жолоодо- ло шадалхын урлаалан хандалта эшэбэ.

Мүнөө тус МТС-эй дэргэдэ 70 шахуу басагад хабаадагшад трактористнуудай 3 группэ хүдэл- мэрилнэ. МТС-эй мэргэжэлтэй комбайнернууд ба трактористнууд курсантуудай хураалсаг үдэр бу- рин туһаламжа үзүүлнэ. Нүхэд Помудева, Мартынова, Иванова, Карташева, Никитина, Михайлова ба бусад хураалсалай эрхим жэшэ- нүүдые харуулжаа гадна, МТС- өй дэргэдэ ябуулагдагшын ба обороной хүдэлмэришүүдтэ эдибхи-

тэйгээр хабаадалсанад. Гадна, энэ МТС-тэ мэргэжэлтэй 11 тракто- ристка хүдэлмэрилжэ байна. Ур- дань, хүндэтэй шалтгаанаар тра- тористын хүдэлмэрийгөө сүүдөөтэ- лөөд байһан эхэнэрнүүд нүхэд А. Михайлова, Н. Капустина, Ф. Дуби- лина, Д. Никитина ба бусад найн дураараа ержэ тракторнуудайнгаа рулда дахин нууба. Эдэнэр стаха- новска ажалай үндэр бүтөөсөнүү- дыг туйлажа үйлдэбэрлэнгөө нор- моннуудыг саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ.

Кяхтын аймагай колхознигууд эхэ ороноо бузар булай дайсангаа хамгаалжа ябаа героическа Улаан Армийа. Улаан-Сэрэгэй Флотто гуламалжа үзүүлхын тула тусхай мэргэжэлнүүдые үргөөр шудал- жа байна. Эхэ-Куларын МТС- өй дэргэдэ 25 басагад хабаа- далгатай трактористнуудай курс эмхидхэгдэбэ. Курса хабаадаг- шад дунда социалистическэ мурьсөөн үргөөр дэлгэрүүлхэднэ хэй. Тэрэнэй ашаар зарим курс- ситар үсөөхон хонотой тоонсо соо тракторай харгүүдыг байнаар шудалһан байха юм. Гадна, энэ МТС-эй тракторна бригадануудаар ажаллажа ябаһан 50 басагад үй- лдэбэрлөө таһаралтагүйгээр ху- ралсана. Кяхтын МТС-эй дэргэдэ 20 басагад хабаадалгатай курс хүдэлмэрилнэ. Мүн эндэ басагад интуризмшүүдэй курс эмхид- хэгдэ, хэшээлээ эршэмтэйгээр үг- гэрхэхэ захалаа. Дурсагшана МТС-эй хэдэн тракторна бригада- нуудта үйлдэбэрлөө таһарал- тагүйгээр 30 шахуу баса- гад хураалсана. Тус аймагай

МТС-үүд трактористкануудай ба комбайнернуудай саг үргэлхын курс эмхидхэхээр хараална.

Ярууны аймагай, Погромный сомоной, Кировэй нэрэмжэтэ кол- хозой 12 басагад үйлдэбэрлөө таһаралтагүйгээр трактористнуудай курсда хураалхыг хүсэбэ. Гэ- рэй эзэн эхэнэр нүхэр Е. Ф. Бело- узова хүсөөр үхбүүтэй болобо- ныг, колхознойгоо правленидэ илсэжэ мэдээсэбэ: «Би болбол эр- шүүдэйнгэ Улаан Армийа ошохо- до тэдэнэрэй хүдэлмэрийг халан абахаар хэсээшье бэлэмби. Зүгөөр, мүнөө хүрэтэр трактор, комбайн жолоодохо шадала болоодуй бай- на. Тиймһээ наймай тракторист- нуудай курсда элэгэхыг эхэтэ хүсэнэ». Тэрэнэлэн, Ульдирын сомоной, Буденцын, Калининэй нэ- рэмжэтэ артельнүүдэй олон тоото колхознигууд трактористнуудай курсда эдибхитэйгээр хабаадалса- жа захалаа. Нүхэд, Ружкова, Ци- ренжапова, Кузьмина, Ожогова, Дашнева, Жамбалдоржиева ба бу- сад олчигнаар хураалсана. Эдэнэр курсда хураалсакатаа нэгэн доро колхознигуудай дунда агитацион- но-нигийн хүдэлмэринүүдые най- наар ябуулдаг ба үзэг бэшэг бага мэдэхэ колхознигуудыг эрдэмдэ хураажа хүдэлмэриг жэшээтээр хабаадалсанад.

Иволгын, Кэрэнэй, Төмжойскэ, Чесанай, Хажэнэй, Хорин ба бусад МТС-үүдэй дэргэдэх курс- нуудай хэшээлнүүд эмхитэйгээр үнэгэрхэднэ. Гадна, мүнөө МТС- үүдээр хүдэлмэрилжэ байһан тра- тористканууд стахановска ажалай үндэр бүтөөсөнүүдые туйлажа үй- лдэбэрлэнгөө нормонуудыг саг үр-

гэлжэ үлүүлэн гүйсэхэнэ. Селен- гын аймагай, Селендумын МТС-тэ хабаатой колхозуудаар хүдэлмэ- рилдэг 22 басагад эдэ үдэрнүүдтэ бага бэшэ амжалтануудыг туйла- ба. Ново-Брянска МТС-эй эхэнэр трактористнууд хүдэлмэрийг шэнэт- хэн тайна. Трактористкануудай дунда тусхайта нормонуудаа дүүр- гэдхэгүй хүнүүд үгы. Тракторист- канууд нүхэд Е. Монова, А. Афа- насьева гэгшэд үдэрэй хэдэн ки- лограмм түлшэ алман үдэрэйнгэ даалгабаринуудыг үлүүлэн дүүргэнэ.

Манай республикын хэдэн зуу- гаад эмхтэйшүүд тохёолдоһон аюулаа эхэ ороноо хамгаалхын түлөө Хүдэлмэришэн-Тарашанай Улаан Армийн зэргэдэ жагсахыг хүсэхэн байна.

Медицинскэ сестрануудай, сани- тарна дружинануудай курсда ху- ралсажа тусхай мэргэжэлтэй бо- лод, сэрэгэлдэжэ ябаа Улаан Ар- мийн зэргэдэ жагсажа, шархатаһан бөөцүүдтэ туһаламжа үзүүлхыг хүсэхэн хэдэн арбаад патриоти- ческа мэдүүлгэнүүдые РОКК-эй Обком үдэр бури абана. Мэдүүлгэ бөшөөн эхэнэрнүүдэй дунда гэрэй эзэн хэдэн олон эхэнэрнүүд бий. Эдэнэрэй бошонхоноор ба удах түгээрөө бэлхэн мэдүүлгэнүүд хадаа советскэ гражданин бүхэнэй эхэ орондо хизаарлагатайгээр инагдалааг ба эхэ ороноо хам- гаалдахаа ами бөөс хайралдаг- гүйнэ гэршэлнэ.

Городой басагад эрлийн ёһоор РОКК-эй Горком болбол үй- лдэбэрлөө таһаралтагүйгээр ху- ралсажа ГСО-лэй 30 гаран кружкэ эмхидхэхэн байна. Энээндэ 400-

һаа дээшэ басагад хабаадалсана. РОКК-эй Горкомой дэргэдэх санитарна дружинануудай коман- дир нүхэр Ключихина ба сандру- жинын элчихтэй член нүхэр Нагаслаева гэгшэд Бурвонкомда- та фронт дээрэ ошохыг гуйһан мэдүүлгэ барива.

Кяхтын аймагай центрын 70 шахуу басагад ГСО-гэй кружогууд- та эдибхитэйгээр хураалсажа заха- лаа. Фарбагатайн аймагай медицин- сиз фельдшэр нүхэр А. С. Руслане- ва, сандружинануудай курс дүүргэ- нэн залуу басагад Чебунина, Кли- ментьева, Григорьева ба бусад фронт ошохыг туйһан мэдүүлгэ- нүүдые райвоенкомой нэр дээрэ элгээбэ. Тус аймагай центрын 30 гаран басагад ГСО-гэй кружогууд- та хураалсажа байна. Эдибхитэй комсомолконууд нүхэд Ревдова, Гневашева, Серышева ба бусад хураалсалай эрхим жэшээнүүдые харуулна.

Бичурын аймагай центрын комсомолконууд санитарна ба обороной хэрэгүүдые үргөөр шудалхын урлаалан бэлэг ай- магайнгаа бүхы басагадта бөшөө. Манай республикын эмхтэйш- шүүдэй патриотическа гайхамшаг үүсхэлнүүд хадаа Коммунистиче- скэ (большевинүүдэй) партиг ба арадуудай агуухэ вождэ Стали- ние тойрон бури нягтаар жагса- нышье үшөө дахин гэршэлнэ.

О. Гомбоева.

ХҮДЭЛМЭРЭЭ ШЭНЭДХЭН ТАБЯА

Үлгэрхэн тоосоот-хунгалтын партийна суглаан болбол партбюрогой ба секретарьнуудай хүдэлмэридэх дутуунуудынь элэрүүлэн шүүмжлэхэ зуураа, саашаа даа ябуулха хүдэлмэрийнхэ заа-барилхан байна. Шэнээр хунгал-дахан партийна бюротой члэнууд ба секретарьнууд болбол коммунистнуудай хүдэтэ шайдабарине хэрэг дээрэ харюулха тухай эрмэлзэн хүдэлмэрилжэ ороһон байна. Эдэнэр хадаа өөһэднхөө бүхы хүдэлмэрийнхэ XVIII партконференцил тогтоолтой зохилдуулан, тэрийнхэ бодотоор дүүргэлдэ зориулан ябуулха захалаа хэн.

Ворошиловай нэрэмжэтэ (Түнхэн) колхозой партийна эхин организаци үлгэрхэн тоосоот үе соо хангалтагүй хүдэлмэрилхэ-ниль тоосоот суглаагаар элэрүүлдэгэ хэн. Организациин коммунистнууд хадаа хүдэтэ найдабарине дүүргэлтэ болгожэ шадаагүй хүдэлмэрилхэ шадаа-гажа, парторганизациин секретарьта элбхитэй коммунист нүхэр Ж. Тугуевые хунгалан байна.

Нүүлэй хунгалтааа хойшо партийна хүдэлмэри эрид шангаар табигдажа эхилбэ. Партийна организаци хадаа гаргаһан тогтоолуудаа саг соонь шалгадаг болоо. Энэнь хадаа хүдэлмэрийнхэ ехэ туһалца. Урдань колхозой правлений ажал ябуулгада хянал байсаалта табигдаагүй байгаа наа, мүнөө ходо хянал байсаалжа, хүдэлмэрийнхэ тоосоо түргэ түргээр соносон, бодото туһаламжа үзүүлэ.

Үлгэрхэн хабарай тарилгын үедэ хүдэлмэрийнхэ эрмэлзгээр табижа шадаһан байгаа. Коммунистнууд түрүү үүргэ эзэлэн, нийтэ колхознуудында дахуулан ябаба. Тарилгын хүдэлмэрийнхэ шадамараар эмхидхэнэй ашаар, тарилгатаа бөгөнхон болзор соо

эрхим шанартайгаар дүүргэжэ, аймаг соогоо түрүү нуури эзэлэн, партинь айкомой ба ажалшадай соведүүдэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан Түт абаха хүндэтэ эрхые олоһон байна. Тэрэ тугаа мүнөө хүдэтэр хэнднхэ үгөөгүй, бүхы хүдэлмэрийнхэ амжалтануудтай хүдэлмэрилжэ байнаар.

Партийна организаци болбол сабишалангай газарые үтэжүүлхын зорилгоор нилдэ хүдэлмэрийнхэ ябуулба. Хоёр дахин шигтын өсөрсөн амхидхэн, хадлаһангай газарай шугы бургааһа, шулуу бог гэхэ мэтые арилгаба.

Политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэрийнхэ эхин парторганизаци бодотоор хүтэлбэрилжэ. Коммунистнууд-агитаторнууд болбол участогууд бүхэндэ хайнаар бодомжолой хараалгдана түсэбэй ёһоор хүдэлмэрилжэ. Гүрэнэй уриһаламжа тухай ойлгууламжын хүдэлмэрийн хайтар ябуулагдаба. Тус колхоздо уриһаламжа захяаггүй нэгшье хүн үгы. Үлгэрхэн жэлэйхитэй сасуулан харабал, 9000 түхэрнхэ үдүү захна.

Партийна организаци ба бүхы колхознууд манай золто парата орондо германска шуната фашистнуудай довтолгоондо эбүүрхэнэ. Бүхы колхознуудынхэ, тэрэнэй тоодо коммунистнууд ба комсомолцуудынхэ хабаатгай пост нуудтаа элбхитэй эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ. Тэрэнхэн, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэрийнхэ шангадхадга.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозойхид хадаа илалта болбол гансахан лэ фронт дээрэ бэлэ, харин тылднхэ шийдхэгдэнэ гэжэ мэдэрц. Колхозойгоо ажалые эршэмтэйгээр ябуулба. Үбнэ хурялгын үедэ түсэбэ даалга-баринуудаа дүүргэдэггүй нэгшье хүн үгы. Социалистическэ мургсөөн хайтар табигдаһанхай.

Л. Д. Марзав.

Эрхим дархан

Бичурын аймагай, Гүнадай сомоной, Калининэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим стахановец Даша Цыремпилов 1929 онһоо мүнөө хүдэтэр түмэршэ дарханаар хүдэлмэрилжэ байдаг.

Нүх. Цыремпилов ажал хүдэлмэрийнхэ эрхим амжалтануудые туйлаһанайгаа ашаар 1941 оной Хүдөөжаһын бүхэсөөнэ выстав-када хабаадалсаха эрхэ оложо ша-даһан байгаа.

Энэ жэлэй шар хахадгын ба үбнэ хурялгын кампанинуудта хэр-гэлдэгдэхэ алибүхы машина зэб-

сэгүүдые найн шанартайгаар, саг болзор соонь заабаарилжа дүүр-гэбэ.

— Мүнөө үедэ манай эхэ орондо довтолон ороһон шунхай фашист-нурта харюу болгон, тарла ху-риалгын кампанида хэрэгдэгдэхэ жаткануудые, лоботрейкнүүдые, тэргэнүүдые ба бэлэ шухала зэб-сэгүүдые эрхим шанартайгаар бол-зөрһон урид заабаарилжа дүүргэ-хэб—гэжэ нүх. Цыремпилов хэлэ-нэ. Өөртөө нимэ уялга абаад, эр-шэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байга.

Дуб. Аюров.

ҮЛ ШЭМЭТЭ ТЭЖЭЭЛЭЭР ҮХЭР МАЛАА ХАНГАЯ!

Нютагай үнээдхээ 525 литр һу хаахын түлөө

Һу товарна фермын хүдэлмэри-лэгшдэй дунда үргэнээр дэлгэрхон социалистическэ мургсөөнэй ашаар солото хаалиша Намжал Дашиева болбол эрхим амжалтануудые туй-лаһа. Үдэр бүрингөө һу хааха түсэбтэ даалгабаринуудые саг үр-гэжэ үзүүлэн дүүргэлэ. Арбаад жэл соо хаалишаар хүдэлмэрилжэ, хараһан үзэһон дүршэл мэргэжл-тэйгээ залуу хаалишадые танил-суулан, тэднэй хүдэлмэрийнхэ ту-һаламжа үзүүлдэг.

Үлгэрхэн жэлдэ нүхэр Дашиева нютагай үзлэртэй үнээг бүриһөө 400 литр һу хааһан юм. Мүнөө жэлдэ нэгэ үнээдхээ 525 литр һу хааха гэһэн уялга абаад, тэрэнэ дүүргэжэ байна.

Анхарад хавалаа хүсэд табижа, арбан табан үнээдхээг тулнуудые зоотехническэ бүхы заабаринуудай ёһоор харууһалан, нэгшье үхүү-лээгүй. Хаалиша Намжал Дашиева фермэ дээрэ хүдэлмэрилжэ эхилһан саһаа хойшо нэгшье түл хорол-то хөөгүй юм.

Солото хаалишын жэшээгээр «Майн нэгэн» колхозой (Закамен, Үлгэрхэнэй сомоной) хаалишад туга-лаа үнээдхөөнэй халгажа тус-хайгаар эдээдүүлдэг болобо. Энэ хадаа хэдэн литр үлүү эхэ һу үгэлдэ эхэ туһатай байна.

Ц. Оронгов.

Хаалишад байнаар ажаллана

Яруунын аймагай, Эгэтын со-моной, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой, малай фермын 15 хаа-лиша, июнь нара соо һу хааха түсэбэ үзүүлэн дүүргэбэ.

Эрхим хаалишад Долор Дор-жиева—256, Цыренжит Дашиева—230, Дулма Цыденова—230 ба Жибсема Базарова 361 литр һу хааха түсэбэ үзүүлэн түйсэдхэ-

һэн байна. Эхэ оройнгоо хүсэ шадалые ба ажалые хүгжөөхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдож, һу ехээр хаахаһаа гадна, үбнэдэй ху-риалгада эдбхитэйгээр хабаадал-саха гэһэн уялгануудые тэдэ хаалишад бүтөөрөө абажа эр-шэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

Ц. Номтоев.

Нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ

Бичурын аймагай, Ара-Хэрэ-тын сомоной «Коминтерн» колхозойхид урда урда жэлэйхидэ үлэмжэ байн бэлдхэгдэһэн үбнэ-лэйгөө хурялгада орожо, элбэг эхэ ургаса хураахаар эрхим байн хүдэлмэрилжэ байна.

№ 1 бригадын машинист нүхэр И. С. Шагжитаров 6 га сабшаа нормотой аад, үдэр бүри 7 га сабшана.

Мүн, № 2 бригадын машинист-нууд И. Иванова ба Б. Дугаров гэгшад үдэрлэһэн нормые үлүү-лэн, 6,61—6,7 га сабшана. Тэр-рэнхэн, нүхэр С. Кузнецов, Иван Кузнецов, Очир Дугаров, В. Очирова, Б. Доржи Убугунов, Данзан Лехоньев ба бусад кол-хознууд нормоёо үдэр бүри 100—120 процент хүдэтэр гүй-сэдхэнэ.

Д. Юсупов.

Верхнеудинскдэ (Улан-Удэдэ) даяль, орденото уран зурагша

улаан партизануудай ерэлгэ. РСФСР-эй искусствын габьяата Ц. Сампиловай зураг.

БҮРЯТ-МОНГОЛЫН УРАНЗУРАГУУДАЙ ИСКУССТВЫН ВЫСТАВКЭ

БМАССР-эй арадай уранзурагуудай выставкын нээлгэ хадаа Бурят-Монголой культурын ба искусствын гайхамшар амжалтануудай нэгэн мүн. Энэ выставкэ дээрэ Бурят-Монголой арадай урдань ямараар ажаһууһынь ба мүнөө ямар болоһынь тодорхой-гоор харууһан байна.

РСФСР-эй искусствын габьяата даяль, уранзурагша Цыренжап Сампиловай зурагууд выставкын гол һуури эзэлнэ. Эндо нүхэр Сампиловай 20 гаран уран зураг табигдаһанхай. Нүхэр Сампилов 20 жэлэй торшо соо уралан зураха зуураа, дэлхэйн байгааһынь ба ажабайдалые шэнжлэн уралаа бодотоор харуулаха мэргэжэл ша-даһан олоһон байна. «Племфер-мэ» гэжэ зураг дотороо байгаа-мин жабхаанта хайхан түхэлые эли тодор харуулжа шадаа. Мүн, улаан партизануудай Улан-Удэ ерөнхы харууһан «Партиза-нуудай ерэлгэ» гэжэ зурагынхэ но-нирхолтой байна. Уранзурагша болбол улаан партизануудай ба угтажа байгшадай уулажа бай-һан түхэл дүрине шадабаритайгаар харуулаа. Тэршэлэн, Бурят-Мон-голой малажалые харууһан зу-

рагууд, эскизууд, угалзанууд ба бусадһынь тон ехээр һонирхуулаа. Бурят-Монголой арадай уранзура-гуудай искусствын хүгжэлтэдэ амжалтануудые туйлаһанайгаа түлөө нүхэр Цыренжап Сампилов ССР Союзай дээдэ награда — Ленинэй орденээр шагнагдаһан ба РСФСР-эй искусствын габьяата даяльн нэрээрэгэ олгогдоһон байна.

БМАССР-эй искусствын габьяата даяль, орденото нүхэр А. И. Тиминэй хүдэлмэри уралан зураг-лын үндэр дээдэ мэргэжэлые туйлаһан байна. Илангаяа нүх. Тиминэй уралан портрэдүүд һонирхолтой. Нүхэр Сталинай 1903 ондо Ново-Удэдэ сүлэлгэдэ байха-даа В. И. Ленинхэ түрүүшын бэ-шэг абаһынь харууһан зурагта нүх. Тиминэй бэлгт шадабери үргэнээр гараһан байна. Мүн, «Ясак суглуулга» гэжэ зураг, БМАССР-эй Верховно Советэй де-путат нүхэр Тюрюханова ба буса-дай портрэдүүд муу бэшээр ура-лагдаһан байна.

Нүхэр Тимин өөрингөө мэргэ-жэл шадабарине бүри дээшлүүл-хын түлөө нилээдгүй оролдогтоо гаргадаг. Бидэнэр, Бурят-Монго-лой

ажалшад, нүхэр Тиминхэ үшөө һонин хүдэлмэрийнхэ хүлээхэ зэргэтэйбэл.

Бурят-Монголой искусствын га-бьяата даяль нүхэр Г. Е. Пав-ловай хүдэлмэрийнхэ баһал байн. Нүхэр Павлов болбол уран зураг-шад нүхэд Сампилов ба Чернутов гэгшэдэй портрэдүүдые бэлгтэй-гээр зуража шадаа. Мүн, «ВКП(б)-гэй историйн хуриангы курсы» шудалалга гэжэ зурагынхэ партинь историйн манай оройн ажалша-дай эршэмтэйгээр ба оролдотой-гоор шудалжа байһынь батаар гаршэлэ. Энэ зурагтай байн та-лань хадаа историйн үзэжэ һууһан хүнэй үнэхөөрөө оролдож байһан түхэл шарайе зүбөөр харуу-һан ябадал болоно.

Мэдэжэ уранзурагша нүхэр Р. С. Мэрдугеев хэдэн һонин картинануудые зураһан байһа. Тэднэй дунда «Саян уула», «Нүхэр Сталин ардуудай зол-жаргалдай түлөө гологовалжа бай-н» гэһэн гайхамшар зурагууд би. Нүхэр Мэрдугеев ардуудай агуухэ вождийн образые хайнаар харуулжа шадаа.

Бэлгтэй уранзурагшадэй нэгэн болохо залуу уранзурагша нүхэр

Д. Тудунов Советскэ Союзай Герой Гармаевай, уранзурагша нүхэр Невольнигай портрэдүүдэ муу бэлгээр зураһан байна. Зүгөөр, тэрэнэй хүдэлмэрийнхэ бага зэргын дутуу дунда зүйлүүд тохёолдодог юм. «Барилдаашан» гэжэ зурагынхэ муушагаар зурагдаһан байна. Нүх. Тудунов үшөө залуу уранзурагша мүн. Тиминхэ саашанхи хүдэлмэ-рийнхэ бүри нарилжа хэхэ зэр-гэтэй.

Уранзурагша нүхэр М.Е. Шес-такова хэдэн һонин картинануудые уралан зуража выставкын экспонатнуудай дунда таблаа. Тэрэнэй зураһан «Залуу үе» гэжэ зураг байн байна.

Тэршэлэн, уранзурагша нүхэр Е. И. Невольнигай хүдэлмэрийнхэ соо «Аршан», «Журогто наадан», «Булэ» ба бусад зурагууд һонир-холтой. Мүн, нүхэр Невольнига бурдай угалзануудые хайнаар уралаг болонхой.

Уранзурагша нүхэр Арижков энэ выставкэдэ «Бөө туһалдаг бэ-шэ, харин хоролдог», «Вороши-ловска кавалеристнууд» ба бусад хүдэлмэрийнхэ таблаа. Тэрэ выставкэдэ табилан зарим зура-гуудынхэ хэдэн дутуунуудтай байна.

Мүн эндо уранзурагша нүхэр

Головановай «Нүхэр Сталин Но-во-Удэдэ» гэжэ зураг ба бусад олон картинанууд табигдаһанхай. Нүхэр Голованов илангаяа этно-дүүдые зурахадаа үлэмжэ шама-мар.

Уранзурагша нүхэр Чикотеев «Манай республикын басагад», «Бурят-Монголой солото хүнүүд» гэжэ уран гоё зурагуудые выстав-када таблаа.

Эхэнэр уранзурагша нүхэр Пе-туль БМАССР-эй Верховно Советэй депутат нүхэр Карсаковай порт-рет, «Колхоздо» ба бусад уран-зурагуудые таблаа.

Гадна, уранзурагшад нүхэд Ажигировай, Балдаевай ба мүн элч уранзурагшадэй һонин хүдэлмэрийнхэ выставкэдэ табилдаа. Нүхэр Балдаевай «Шоно Баялар» гэжэ зураг гэмгүйгээр гүйсэдхэ-дэһэн болоһынь, хүнүүдэйн дүрсэ муушагаар зурагдаһан байна.

Выставкын самодеятельностин таһагта табигдаһан зурагууд соо нүхэд Ислаев, Гармаев, Рулды ба бусад уранзурагууд харагшадые һонирхуулаа.

Энэ выставкэ хадаа Бурят-Мон-голой уранзурагшадэй эхэлэн амжалтануудай нэгэн мүн.

А. Окладников.

Малшадай үүсхэл ба оролдолго

Эсэгэ ороноо хамтаалгын дай-да геронческаар тэмсэжэ байгаа Улаан Армида мяха, тоһо ехээр үгэхэ зорилгоор колхозойнгоо хамтын малажалые хүгжөөхын түлөө Кяхтын аймагай малша-дүүрүүнүүд шэн зоригтойгоор тэмсэжэ. Гайхамшадта социали-стическэ мургсөөнэй хүсэнь үдэр ерэхэ бүри үргэлэнэ. Олонхи кол-хозуудай һу товарна фермын хүдэлмэрилэгшад һу тоһо тушаал-гын гүрэнэй даабаринуудые гүй-сэдхэхын тулада тон ехэ орол-долго гаргана.

«Искра Ленина» колхозой һу товарна фермэ аймагтахи эрхим фермнүүдэй нэгэндэ тоологдодог. 1941 оной июурта тус колхозой фермэ дээрэ нэгшье хоролто бо-лоогүй. Абгаһан 191 тугалнууд тобир тарганаар түлжүүлэгдэжэ байна.

Энэ колхозой солото хаалишан, Хүдөөжаһын бүхэсөөнэ выстав-када хабаадаһа нүхэр Галина Агафонова болбол хаалишадэй республиканска мургсөөндэ орол-соод, толотоомо амжалтануудые харуулаа. Үлгэрхэн жэлдэ үнээг бүриһөө 470 литр һу хааһан юм. Мүнөө жэлдэ нютагай үзлэртэй үнээг бүриһөө 600 литр һу хаа-ха уялга абаа. Нүхэр Агафоно-вай «Лента» гэжэ тугалынхэ найнаар харууһалагдаһан суткын заримдаа 760 грамм хүдэтэр нэмэнэ. Колхозой малажал дээрэ хүдэлмэрилһэн саһаа хойшо хаалиша Агафонова тулнуудай хоролто хөөгүй ба үнэтэ үүсхэл-тэйгээр үнэн сэхээр хүдэлмэрил-жэ. Мүнөө ахалагша хаалишаар дэбжүүлэгдэһэн ба партинь члэ-нэй кандидатаа орохоор бэлдэхэ-жэ байна.

Ехэ-Кударын сельсоветэй, Куйбы-шевай нэрэмжэтэ колхозой хаалиша-стахановка нүхэр Анна Селеверстова Кожевникова бол-бол үнээг бүриһөө үдэрэй 10—12 литр һу хаана. Залуу хаали-шадай хүдэлмэрийнхэ ходоодо туһалан дүршэл мэргэжэлэ хэ-лэжэ үтэдэг. Нүхэр Кожевникова эрхим хүдэлмэрийнхэ түлөө энэ жэлдэ Хүдөөжаһын бүхэсөөнэ выставкэдэ хабаадаха хүндэтэ эрхые олоо һэн.

Бага-Кударын сомоной, «Баян Булаг» колхозой һу товарна фермэ болбол түрүү хаалиша нүхэр Кожевниковай хүдэлмэ-рилдэг Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой һу товарна фермэтэй өөһөд хоорондоо социалистическэ мургсөө баталаа юм. «Баян Бу-лаг» колхозой хаалиша нүхэр Балзарева болбол мургсөөндэ иланхын түлөө оролдолго ехэтэй-гээр хүдэлмэрилэн нэгшье түл үхүүлэнгүйгээр 15 тугадаа түл-жүүлжэ байна. Хаалиша-стаха-новка нүхэр Байнзурова прави-тельствын тогтоолой ёһоор нэм-элтэ түдбэрийн абахан.

Түрүү хаалишад тоһо хүнэй түсэб даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө стаханов-ска хүдэлмэрийн гайхамшадта жэшээнүүдые харуулаа. Кагано-вичын нэрэмжэтэ колхозой хаа-лиша Норжима Цыбанова, Улья-новай нэрэмжэтэ колхозой мал-ша Ирина Зарубина, «Искра Ленина» колхозой тугалша Ага-фонова ба бусад болбол үүсхэл зоригтой, үнээр бүтөөсөтэй хүдэл-мэрээр аймаг сомонойгоо гор-дигто алдаршанхайнууд болоһой. Тэдэнэр үнэхээр эсэлгүй орол-долгы гарганад.

Гэхэтэй хамта, һу товарна фермынхид болбол хонишон хурь-гашадтай хоорондын мургсөө эмхидхэ. Кяхтын Айтсоевэй депутат хурьгаша нүхэр Дылтер Цыдыпова МТФ-гэй хүдэлмэрилэг-шэдтэй мургсөөндэ түрүүлхын түлөө эршэмтэйгээр хүдэлмэри-лэн, 120 эмэ хонидые хурьга-луулжа байһанаа 160 түлүүлжэ, хоролтогүйгээр харууһалла. Нү-хэд Цыдынова, Радна Сунграпова гэгшэд мургсөөндэ түрүүлүүлэй зэргэнүүдтэ гараба.

Субуктын сомоной, «Улаан Табигуд» колхозой хони адуула-даг, 60 наһатай үбгэн-стахановец нүхэр Дамба Лодомнилов, аяар арбан жэл соо колхозой ОТФ дээрэ хүдэлмэрийнхэ, 677 хониды харууһалаг ба нэгшье үхүү-лээгүй. Үбгэн Лодомниловай үнэн сэхэ хүдэлмэрийнхэ үдэрөөр сөнө-жэ «Улаан Табангуд» колхозой правлений болбол олон удаа үнээ-тэ бэлдүүдээр шагнаа. Хаяхан, амбан эрэгэ бэлэг абаба.

Хонишо буурал сагаан үбгэн нүхэр Дамба Лодомнилов байртай сойтогтоор ишгэжэ хөөржэ. «Би захигүй ехэ жаргалтай. Миний хүбүүд, хүүтэд, манай колхозны гүүд болбол намайе амаржа буухатнай яана даа гэжэ хүндэлэн хэлдэг зантай. Тийхэднэ миний досоо тиймэ амархал амаржа бууха гэһэн үгэнүүд харшаар наададаг. Мүнөө минэ сагта хүдэлмэрилөөгүй наа, хэзээ хүдэлмэрилхэ, хүндэ туһатайгаар ойро наадагдаха гээшэб. Зургаан арбын алгасһан болоһынь дахял хэдэн арбад жэлүүдтэ сталин-ска алтан парата дэлхэй дээрэ дун сагаан хонидо дагажа абаха бээбэ».

Ц. Дамбиев.

г. Кяхта.

Редакторай уялгы дүүргэжэ Б. САНИЖЕВ.

МҮНӨӨДЭР КИНОТЕАТРУУДА	
Прогресс	Оппенгейм-тэнэй бүлэ
Эрдэм	Княжна Мэри